Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Lorentxa Saizar Lopetegi

Oiartzun, Gipuzkoa (1927)

Aurkibidea

Biografia

Lorentxa (argazkian ezkerrean) Lezoko Maintzine baserrian jaio eta Aranera ezkondu zen, bertako Piorekin, Inaxiren anaiarekin. Piorekin ezkondu zenean, Pioren beste bi senide eta izeba bizi ziren Aranen. Bost seme-alaba hazi ditu bertan, eta senarra lantegira joaten zen bitartean, baserriko lanak egiten zituen berak. Oraindik ere Lezoko hizkera eta ahoskera gelditzen bazaio ere, oiartzuera ongi ikasi du eta Oiartzun bera ere bertako edonork baino hobeto ezagutzen du.

Zintak

OIA-073

- **Proiektua**: Oiartzuarren baitan
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Lardi, Ane
- **Data**: 2008-01-22
- **Iraupena**: 62 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Lardi, Ane

OIA-074

- **Proiektua**: Oiartzuarren baitan
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Lardi, Ane
- **Data**: 2008-01-22
- **Iraupena**: 54 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Lardi, Ane

Pasarteak

1. Arane baserria

- **Erref**: OIA-073/002
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:02:20. **Bukatu**: 00:04:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
100 anega gatz jan behar omen da elkar ezagutzeko, dio Lorentxak. Aranera ezkondu zen Lorentxa. Inaxi bertakoa da. Lur onak ditu baina Arane ez da oso handia. Anea.

2. Baserriko lanabesak, bazka eta iratzea

- **Erref**: OIA-073/005
- **Iraupena**: 0:02:46. **Hasi**: 00:07:54. **Bukatu**: 00:10:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:
Lanabesen izenak herritik herrira aldatzen dira: atxarraztalua Oiartzunen, gozpala Lezon. Sardea, kakua, gozpikua... Lehen pentsoa etxean egiten zen: erremolatxa, pagotxa... Araneko iratzelekuak: Paularren eta Pikoketan.

3. Jostunak

- **Erref**: OIA-073/007
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 00:16:45. **Bukatu**: 00:18:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:
Biek ikasi zuten josten. Inaxik lehendabizi Iturriotzen eta gero Errenterian. Mendibilgoen izeba zen jostuna.

4. Arropak

- **Erref**: OIA-073/009
- **Iraupena**: 0:01:46. **Hasi**: 00:20:09. **Bukatu**: 00:21:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:
Inaxik Errenterian ikasi zuen 'kortea'. Etxerako asko josten zen. Beren garaian soineko asko egiten ziren: zetazkoak eta. Jertseak ere bai, eskuetan. Igandeetako arropa ez zen astean janzten.

5. Orduko modak

- **Erref**: OIA-073/010
- **Iraupena**: 0:02:32. **Hasi**: 00:21:55. **Bukatu**: 00:24:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:
Garai hartako soinekoak nolakoak ziren. Kolore ilunak erabiltzen ziren eta loratuak ere asko. Beren amak beltzez janzten ziren, nahiz eta alargunak izan ez. Amonek buruan zapia jartzen zutela ere gogoratzen dira. Beraiek ere jartzen zuten, baserrian lanean aritzeko. Ixurria.

6. Elizako koruan

- **Erref**: OIA-073/011
- **Iraupena**: 0:03:37. **Hasi**: 00:24:27. **Bukatu**: 00:28:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Inaxi kalean asko ibiltzen zen. Urte askoan aritu da abesbatzan. Hasieran, Mari Carmen Galtzarainek erakusten zien abesten, eta naximentuarekin kuadrilla ederrak ateratzen ziren. Elizako koruan Don Pablo apaizarekin eta gero Oñatibiarekin ere aritu zen. Meza latinez izaten zen.

7. Eliza, euskaraz; eskola, erdaraz

- **Erref**: OIA-073/012
- **Iraupena**: 0:02:56. **Hasi**: 00:28:04. **Bukatu**: 00:31:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Mezak latinez izaten ziren, baina abestiak euskaraz. Naximentuarekin ere euskaraz kantatzen zuten. Garai hartan euskarari elizak kontu zion. Eskolan egiten zen erdaraz. Lorentxak dio beraiei ez ziela inork galarazi euskaraz egitea. Gero haurrei bai; eskolan erdaraz egin behar izaten zen. Inaxi 11 urte arte mojetara joan zen eta gero publikora, Bekoplazara.

8. Erdara, hika...

- **Erref**: OIA-073/014
- **Iraupena**: 0:02:47. **Hasi**: 00:35:59. **Bukatu**: 00:38:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Kalean denak erdaraz aritzen ziren, eta baserritar asko ere bai, konplejuarengatik. Hika norekin egiten duten. "Noiz edo noiz".

9. Berorika

- **Erref**: OIA-073/015
- **Iraupena**: 0:01:14. **Hasi**: 00:38:46. **Bukatu**: 00:40:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Berorika

Laburpena:
Berorika. Garai batean bai, apaizei, medikuari, albaitariari... Familia batzuei ere bai. Alkateei beti ez.

10. Ttunttuna

- **Erref**: OIA-073/017
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:42:30. **Bukatu**: 00:44:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Oiartzungo txistulariak: Oñatibia, Jose Mendizabal, Arozenatarrak... Kilirikupen txistua jotzen zen igandeetan. Ttunttuna.

11. Eskualdeko bilerak

- **Erref**: OIA-073/018
- **Iraupena**: 0:02:57. **Hasi**: 00:44:18. **Bukatu**: 00:47:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:
Inaxi Altzibarko bilerara joaten zen. Han Iruinarreneko Manuelek jotzen zuen soinua. Txikierdin Galdosek jotzen zuen soinua. Errenteriara ere joaten ziren. Lorentxak han ezagutu zuen Araneko Pio, gero bere gizona izango zena. Lorentxa Irungo bileretara ere joaten zen: Xorruenera eta Bentetara.

12. Ilundu aurretik etxean

- **Erref**: OIA-073/019
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 00:47:15. **Bukatu**: 00:49:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:
Ilundu aurretik etorri behar izaten zuten etxera, orain gazteak kalera ateratzen diren tenorean.

13. Oiartzuera

- **Erref**: OIA-073/022
- **Iraupena**: 0:01:19. **Hasi**: 00:52:13. **Bukatu**: 00:53:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Euskara » Euskararekiko sentimendua

Laburpena:
Oiartzungo euskalkiaz: hemen erdia jan egiten dela dio Inaxik; hori bai, norberak bere nortasuna behar duela. Hizkuntzaren transmisioaz.

14. Jostatzen eta lanean

- **Erref**: OIA-073/023
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:53:32. **Bukatu**: 00:55:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:
Oraingo haurrek ez dute denborarik jostatzeko ere. Lehen, lan gehiago egin behar bazen ere, jostatzeko beta izaten zuten. Eskolatik atera orduko, merindatu eta auzora jostatzera. Haurra pixkanaka hasten zen baserriko lanetan.

15. Baserria

- **Erref**: OIA-073/024
- **Iraupena**: 0:02:48. **Hasi**: 00:55:32. **Bukatu**: 00:58:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Aitzur eta belar lanak ziren gogorrenak. Baserriak lehen ere ez zuen dirua ematen, baina jateko adina ematen zuen. Gauza asko egiten zen baserrian: barazkia, taloa, txerrikia, sagardoa... Mendibilen dolarea zen. Mendibil ingurua asko aldatu da: etxe asko egin dira geroztik.

16. Mendibil ingurua

- **Erref**: OIA-073/025

- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 00:58:20. **Bukatu**: 01:00:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Mendibil ingurua, baserri ingurua zen. Desagertutako baserriak: Baldibar, Tolarieta...

17. Pikabeatarren palazioa

- **Erref**: OIA-073/026
- **Iraupena**: 0:02:26. **Hasi**: 01:00:02. **Bukatu**: 01:02:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Pikabeatarren palazioa. Handia zen. Lorentxa ez da gogoratzen baina Inaxi bai. Palaziotik aparte kotxerak zeuden.

18. Txaparre aieka

- **Erref**: OIA-074/002
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 00:02:30. **Bukatu**: 00:04:35

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

Laburpena:
Txaparre aieka eta kalea, lehen, aparte zeuden; baina, orain, dena bat da, eraikuntzarengatik. Lehen, ilunpean beldurrak ibiltzen ziren: sakamantekas, sorginak... Oraingo aurrerapen asko ere sorginkeriak direla diote.

19. Ameriketako lehengusuak

- **Erref**: OIA-074/003
- **Iraupena**: 0:02:35. **Hasi**: 00:04:35. **Bukatu**: 00:07:10

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:
Aranekoek lehengusuak dituzte Ameriketan. Inaxiren amaren senideak ziren

Ameriketara joan zirenak. Behin etorri zen bisitan hara joandako osaba bat, Inaxi ttikia zela. Gogoan du opariak ekarri zizkiola.

20. Emigrazio-immigrazioa

- **Erref**: OIA-074/005
- **Iraupena**: 0:03:10. **Hasi**: 00:11:20. **Bukatu**: 00:14:30

Gaia(k):

- Diaspora » Euskaldunak diasporan » Euskal Herriarekin harremana
- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara joateko arrazoiak

Laburpena:
Inaxiren amaren senideek, Ameriketara joan eta gero ere, idazten zioten ahizpari. Han lana aurkitu zuten. Lehen jende asko joaten zen Ameriketara. Orain ere etortzen dira hona.

21. Gerrako oroitzapenak

- **Erref**: OIA-074/007
- **Iraupena**: 0:03:20. **Hasi**: 00:20:10. **Bukatu**: 00:23:30

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerra gogoan dute bi koinatek. San Markosetik kanoikadak. Baldibar baserrian nafarrak egon ziren. Aranekoek Larrazabalera alde egin zuten; gero, Arraskuerrotara. Sagarbisti gerra denboran erre zen. Soldaduek beraiek ere ematen zioten su. Lezon erre zuten baserri bat. Ez dadila gehiago etorri gerra.

22. Gerraren ondoren, jakirik gabe

- **Erref**: OIA-074/008
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:23:30. **Bukatu**: 00:24:40

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Nafarroara irin bila joaten zen Inaxiren ahizpa. Errotak itxi egin ziren Gipuzkoan, eta, Nafarroan, ez. Baserritarrei janari guztia kentzen zieten.

23. Gerraren ondoren, jakia kendu

- **Erref**: OIA-074/010
- **Iraupena**: 0:01:20. **Hasi**: 00:25:20. **Bukatu**: 00:26:40

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Soldaduei jaten emateko kenduko zuten jana. Ogia kontrabandoan ekartzen zen. Gero, errotak ireki zituzten eta nahiko talo jaten zuten.

24. Errazionamendua

- **Erref**: OIA-074/011
- **Iraupena**: 0:02:20. **Hasi**: 00:26:40. **Bukatu**: 00:29:00

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Errazionamenduarekin zer ematen zuten: ogi gogor batzuk. Azukrea, txokolatea eta olioa neurtuta. Kategoriak ere bazeuden: Estatuarentzat lan egiten zutenentzat, gauza gehiago. Tabakoa lortzeko ere, ilaran egon behar zen.

25. Gerraren ondoren, gaixotasunak

- **Erref**: OIA-074/012
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:29:00. **Bukatu**: 00:31:00

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerraren ondorengo goseak eta garbitasun ezak gaixotasunak ekarri zituen: tifusa, azkura, zorria, kukusua...

26. Arropa garbitzera, errekara

- **Erref**: OIA-074/013
- **Iraupena**: 0:03:10. **Hasi**: 00:31:00. **Bukatu**: 00:34:10

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:
Aranekoak arropak garbitzera errekara joaten ziren eta edateko ura Bordako iturritik ekartzen zuten. Baina ura baino gehiago, pitarra edaten zen lehen. Lehen, arropa ongi zikindu arte ez zen garbitzen. Ura ezin zen ongi kendu eta denbora gehiago behar izaten zuen lehortzeko. Garbigailua asmakizun ederra da.

27. Gobada

- **Erref**: OIA-074/014
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 00:34:10. **Bukatu**: 00:36:50

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:
<p>Gobada gogoan dute. Arropa xaboiarekin beratzen jarrita. Egosita ez dute

gogoan. Lehortzeko, belarretan zabaltzen zuten arropa. Gau serenoan jarrita, txuri-txuri gelditzen ziren. Euria ari bazen, ganbaran. Ganbaran uzta gordetzen zen: artoa, patata, belarra... Trasteak ere bai; dena gordetzen zen.</p>

28. Aldaketak eta aurrerapenak

- **Erref**: OIA-074/016
- **Iraupena**: 0:00:50. **Hasi**: 00:37:40. **Bukatu**: 00:38:30

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:
Gauza asko aldatu dira, baina oraindik ere badago jendea borondate onekoa, eta aurrerapen asko ere onerako dira: "Mobila ongi ibiliz gero, izan leiken gauza onena da, baina lapurra, gainerakoan".

29. Harremanak aldatuz

- **Erref**: OIA-074/018
- **Iraupena**: 0:00:55. **Hasi**: 00:40:45. **Bukatu**: 00:41:40

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:
Lorentxak gogoan du Txaparreko atarian emakumeak eserita nola egoten ziren, berriketan, eta haurrak jostatzen. Orain ez da inor ikusten. Inaxik dio bidaiatzera kanpora joaten garela eta bertakoa ez dugula ezagutzen.

30. Ezkondu eta gero

- **Erref**: OIA-074/020
- **Iraupena**: 0:00:10. **Hasi**: 00:43:45. **Bukatu**: 00:43:55

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Lehen, ezkondu ondoren, hasieran harremana mantentzen zen familiarekin, baina gero atzentzen joaten zen. Kotxerik ere ez zegoen eta amak etxetik kanpo ezin denbora asko egon.

31. Gaubeilak

- **Erref**: OIA-074/022
- **Iraupena**: 0:00:40. **Hasi**: 00:45:25. **Bukatu**: 00:46:05

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:
Gaubeiletan jende asko elkartzen zen; batzuk, umore ederrarekin, eta, etxekoak, negarrez.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-20

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com